

STIFTELSEN för
STRATEGISK FORSKNING

Kursplan *Framtidens forskningsledare 8 (FFL-8)*

Vision

Att framtida ledare ska skapa konkurrenskraftig forskning till nytta för svenska samhället.

Programmet Framtidens Forskningsledare 8 ska enligt stiftelsen utveckla forskare som:

- Har god självkännetdom och en väl utvecklad förmåga att leda och inspirera andra.
- Har en god förståelse och kan navigera i den akademiska världen samt har förmågan att i ett bredare perspektiv tänka långsiktigt och strategiskt
- Har kunskap om innovation i näringsliv och samhälle samt intresse att nyttiggöra forskningsresultat
- I ett senare skede av forskarkarriären är beredda att ta ansvar för en större konstellation än den egna forskargruppen
- Beredda att göra insatser utanför den egna gruppen "för samhällets bästa".

Mål

För att möta stiftelsens vision är målen med ledarutvecklingsprogrammet att ge deltagarna:

- Insikt i hur man som individ agerar och hur man uppfattas som ledare.
- Utvecklad kommunikativ förmåga och insikt om vikten av kommunikation i det egna ledarskapet.
- Kunskap om systemet de verkar i och förståelse för vikten av att aktivt bygga och förvalta nätverk och samarbeten.
- Möjlighet att utveckla sitt eget ledarskap.
- Verktyg för att utöva sitt ledarskap.

Kursplan

Ledarskapsprogrammet består av tio tvådagars moduler där varje modul fokuserar på ett eller några områden som ska skapa förutsättningar för deltagarna att uppnå sina och Stiftelsens mål och vision med programmet. I förutsättningarna för att ge goda ledare förväntas universiteten själva erbjuda sina forskningsledare kvalificerade chefsutbildningar där bland annat ekonomi, projektstyrning, arbetsrätt och arbetsmiljö ingår. För att bli en god forskningsledare behövs en kombination av ledarskap och chefskap, där den större delen av chefsutbildningen bör erbjudas av universiteten själva.

Upplägget och innehållet i programmet är utarbetat för att passa målgruppen yngre forskningsledare i ett skede där de bygger och formar sina egna självständiga forskargrupper. Kursplanen är tänkt att fungera som grund för utbildningen och rubrikerna är därför relativt generella för att ge utrymme för en anpassning av utbildningen efter gruppens behov. Ordföranden, tillsammans med biträdande ordföranden och för SSF ansvarig forskningssekreterare, planerar sedan utformningen av ledarskapsutbildningen. Större förändringar i upplägg jämfört med kursplanen diskuteras med programkommittén för ledarskap innan de genomförs.

Format

Deltagande och närvaro i ledarutvecklingsprogrammet är obligatoriskt, vilket tydligt framgår i utlysningstexten och är överenskommet mellan parterna genom de kontrakt som tecknats efter stiftelsens beslut om finansiering.

För att SSF till en deltagare ska kunna utfärda ett intyg om godkänt genomfört ledarskapsprogram samt anse att kontraktsvillkoren är uppfyllda krävs närvaro vid alla seminarietillfällen, undantaget giltiga skäl, som t ex sjukdom. Om projektledaren i väsentligt avseende bryter mot kontraktsvillkoren inklusive bilagor, kan SSF häva kontraktet med omedelbar verkan (se också generella villkor, punkt 8). Vid frånvaro utan giltigt skäl äger SSF rätten att från forskningsbidraget återta 100 000 kr per utebliven seminariedag.

Deltagarna själva skapar tillsammans med ledningen förutsättningarna för ett framgångsrikt program.

Att bidragsmottagarna prioriterar utbildningen och aktivt deltar i programmet har därmed en avgörande vikt.

Programmet ska som regel genomföras i formen av tvådagarsseminarier under ca 3 år. Seminarierna utgör tio träffar om totalt cirka tjugo dagar.

Programmet ska inkludera en studieresa som avses genomföras i mitten av programmet, lämpligen efter seminarium 5 eller 6. Studieresan för FFL-8 planeras under 2023. Målet med studieresan är att deltagarna ska få erfarenheter av forskning och innovation i ett annat land på en internationellt hög nivå. Resan ska ge en inblick i hur landet organiserar sin forskning och innovation. I resan ingår besök av ledande forskningsmiljöer, forskningsintensiva företag och andra institutioner för att diskutera förutsättningar, organisation och ledarskap m.m.

Programmet ska inkludera ett mentorprogram. Mentorprogrammet ska introduceras i början av programmet, då deltagarna har kommit in i sina roller som forskningsledare. Deltagarna väljer mentorer utifrån ett identifierat behov i deras egen utveckling för att nå sina långsiktiga målsättningar samt sådana som har lång industrierfarenhet.

Ledning

En senior forskare/ledare ska vara ordförande för programmet. Ordförandes uppgift är att:

- Medverka vid alla seminarier och delta i studieresan.
- Sätta tonen för ledarskapsprogrammet. Dela med sig av sina egna erfarenheter.
- Påverka vilka externa personer som bjuds in till seminarierna.
- Påverka och delta i planeringen av studieresans utformning.
- Ansvara för de valfria momenten i samverkan med biträdande ordförande, SSF:s forskningssekreterare och deltagarna.
- Ansvara för mentorprogrammet i samverkan med biträdande ordförande och SSF:s forskningssekreterare.

Ordförande ska vara en person som:

- Har trovärdighet inom akademien.
- Har lång erfarenhet av ledarskap i forskarmiljöer inom akademi och/eller näringsliv.
- Har stort intresse för att utveckla och inspirera andra.

En biträdande ordförande ska medverka i planerandet och genomförandet av seminarierna. Den biträdande ordföranden ska vara en professionell ledarskapsutvecklare med bred praktisk erfarenhet av ledarskapsutveckling inom både akademi och näringsliv. Den biträdande ordföranden har ansvaret för det pedagogiska innehållet i seminarierna, upplägg av mentorprogram och delta i planeringen av studieresan.

Ordförande och den biträdande ordförandens uppdrag beskrivs i deras respektive avtal med stiftelsen.

Pedagogik

Pedagogiska principer som kan ingå i flertalet moment i ledarutvecklingsprogrammet är:

- Reflektion kring egna val och kring den egna personen.
- Praktiska övningar kopplat till teori
- Interaktion mellan deltagare och med seminarieledaren. Praktisk träning genom t.ex. rollspel och övningar.
- Individuella reflektioner i mindre grupper med feedback.
- Ta del av förebilders erfarenheter.

I samtliga seminarier ska basen för rollspel, övningar och diskussioner i största möjliga mån vara konkreta fall som bygger på deltagarnas egna erfarenheter. Genusmedvetenhet ska genomsyra upplägget. Inbjudna gäster ska vara väl informerade om målgruppen och därmed kunna erbjuda ett anpassat program.

Alla deltagare i FFL-8 ska erbjudas tester som utförs med lämpligt instrument för att öka deltagarnas självinsikt om sina ledarbeteenden. Det ska säkerställas att testen som används är relevanta och har tillräckligt vetenskapligt stöd samt utförs av behörig person. Resultaten från testen ska användas vid utformningen av seminarietillfällena i programmet så att de möter gruppens utvecklingsbehov. Testen bör genomföras så att återkopplingen till deltagarna sker strax innan eller under seminarium 3 – Förstå sig själv och sina drivkrafter.

Moment i ledarutvecklingsprogrammet

1. Presentationer av deltagarna och av programmet

Målen med seminariet är att:

- Etablera spelregler för ledarutvecklingsprogrammet (obligatorisk närvaro samt att det som sägs inom gruppen inte får föras vidare).
- Få deltagarna att reflektera kring sig själva som ledare.
- Få deltagarna att lära känna varandra.
- Skapa en trygghet i gruppen som främjar att deltagarna lär av varandra.
- Lärande kontrakt – vad måste jag bidra med till gruppen för att programmet ska ge så mycket som möjligt för alla deltagare? Vad har jag för förväntningar på programmet?

Genomförande: deltagarna håller presentationer för varandra där de får i uppgift att tala om t.ex.:

- Min forskning och dess tillämpningsområden.
- Samhällsnyttan av mina forskningsresultat.
- Min situation – yrkesmässig och privat.
- Min utmaning just nu.
- Det här vill jag få stöd med under programmet.
- Fem personliga fakta om mig själv.

Formatet för presentationerna bör vara:

- Storgrupp
- Interaktivt
- Posterpresentationer

Hemuppgift

- Hur ser det ut på mitt universitet? Vem är det som bestämmer?
- Maktens kanaler i forskningsvärlden. Hur kan man påverka som enskild forskare? Min plats i systemet?

En inledning bör förtydliga SSF:s mål och vision med programmet och även ta upp särskilda vikten av samhällsnyttan med forskningen.

2. Förstå systemet

Målet med seminariet är att deltagarna ska förstå:

- Maktens kanaler.
- Hur universitet fungerar.
- Hur företag fungerar.
- Hur politiken fungerar.
- Hur forskningsfinansieringssystemet ser ut och fungerar.
- Förändringstakten i omvärlden och organisationer.

Huvudinriktningen är på Sverige, men relevanta EU-strukturer ska ingå.

Genomförande: Deltagarna ska ges möjlighet att reflektera över sin egen väg i maktens kanaler; Hur påverkar systemet strategin för den enskilda forskaren. Vad är viktigt att tänka på i karriärplaneringen? Har svenska universitet en inlåsnings effekt, hur blir svenska forskare mer mobila? Vad kan universiteten göra? Externa gäster skall bjudas in för att dela med sig av sina perspektiv och erfarenheter.

Hemuppgift

- Reflektera över positiva eller negativa erfarenheter inom ledarskap.
- Beskriva egna starka och svaga sidor som person och ledare, vilka värden är viktiga för mig?
- Eget utvecklingsområde

3. Ledarskap 1 – Förstå sig själv och sina drivkrafter

Målet med seminariet är att deltagarna ska reflektera kring sin egen person och vad som driver dem i deras ledarskap, hur de kan använda sina styrkor och vilka utvecklingsbehov de har. Efter seminariet ska deltagarna ha fått:

- Grundläggande teori om ledarskap för att få:
  - Förmåga att diskutera, analysera och utveckla sitt eget ledarskap.
  - Kunskap om genusfrågor ur ett ledarskapsperspektiv.
  - Förståelse för att religion, klass och etnisk tillhörighet påverkar det egna ledarskapet.

Genomförande: Inför seminariet ska kandidaterna genomföra tester som ger deltagarna självinsikt om hur de uppfattas som ledare, vilka deras drivkrafter är samt förståelse för skillnader i personligheter och hur de som ledare hanterar detta i sitt sätt att leda och kommunicera.

Seminariet ska bland annat innehålla:

- Presentation av resultaten från den arbetspsykologiska testningen, på gruppnivå.
- Föreläsning om grundläggande ledarskapsteori
- Gruppreflektion kring resultaten från testerna. Grupperna ska vara om tre deltagare med cirka en timmes reflektion per individ. Grupperna ska ges i uppdrag att träffas minst en gång under perioden fram till nästa träff. Grupperna ska tillsammans förbereda intervjuerna av sina medarbetare inför seminarium 6 – Att leda andra.

Seminariet kan eventuellt genomföras under tre dagar.

Hemuppgift

Kartläggning av stressfaktorer i vardagen.

4. Stresshantering / Etik, kultur & mångfald

Målet är att deltagarna skall:

- Verktyg för att hantera och undvika stress med särskilt fokus på vardagshändelser
- Verktyg för att prioritera och planera
- Förståelse för kulturskillnader (samhälle och organisation) och strategier för att hantera dessa i en grupp.
- Kunskap om mångfald och jämställdhet
- Etik och hantering och motverkande av oegentligheter och oredligheter

Genomförande: Seminariet ska bl.a. inkludera följande områden:

- Stress
- Kulturskillnader
- Etik
- Mångfald och jämställdhet
- Oegentligheter
- Oredlighet i forskning

Hemuppgift

Intervjuer av medarbetare och närmaste chef, förslagsvis med utgångspunkt i en SWOT analys, för att öka insikten i hur medarbetare och chef uppfattar deltagaren som ledare.

5. Ledarskap 2 – Att leda andra

Målet med seminariet är att deltagarna ska få:

- Interpersonell teori
- Verktyg för att hantera:
  - Konflikter
  - Svåra samtal
  - Feed-back
  - Coachande samtal
  - Inspirera och motivera andra för att nå uppsatta mål (Resultatuppföljning).

Genomförande: Inför seminariet ska deltagarna ha intervjuat sina medarbetare under en till en och en halv timma var för att få veta hur medarbetarna uppfattar dem som ledare.

Grupprefleksion i grupper om tre om genomförda intervjuer ska hållas under seminariet.

Flera praktiska moment ska ingå.

Deltagarna ska få litteratur att läsa inför seminariet.

Hemuppgift

Hur och till vem kommunicerar jag min forskning idag? Hur kommunicerar jag min forsknings samhällsnytta till omvärlden

6. Kommunikation

Målet med seminariet är att deltagarna ska förstå hur man slår igenom med budskapet att den forskning man bedriver är av nytta för samhället och hur man anpassar sin kommunikation beroende på målgrupp.

Genomförande:

- Vem kommunicerar jag min forskning med?
- Övningar i retorik.
- Kommunikation under pressade förhållanden (massmedieträning kan ev. ingå).
- Inspirera och motivera andra.
- Hantering av kanaler för strategisk information (dvs. kommunikation med industri/samhälle etc., vilken kan bli grund för samarbeten etc. Hantering av informationsflödet!)

Hemuppgift

Planeras av kursledningen.

7. Ledarskap 3 – Att leda grupper

Målet med seminariet är att deltagarna ska förstå hur:

- Grupper fungerar.
- Omgivningen påverkar gruppen.
- Man leder genom andra.
- Förstå och lära sig att hantera mellanchefens dilemma och möjligheter.
- Den egna rollen i egna och andra grupper.
- Man hanterar en dysfunktionell grupp, men också en grupp som vänder sig mot sin ledare.
- Man ser och motverkar rävspelet inom akademien.

Genomförande:

- Teori om grupper och organisationer ur ett ledarskapsperspektiv.
- Rollspel, övningar
- Reflektioner

Hemuppgift

Planeras av kursledningen.

8. Önskemodul – utformas utifrån gruppens behov

Denna modul utformas av ordförande för FFL-8 tillsammans med biträdande ordförande och för SSF ansvarig forskningssekreterare utifrån de behov i gruppen som uppmärksammas under programmet.

Hemuppgift

- a) Intervjuer av två personer med stor erfarenhet av implementering av forskningsresultat. Hur når jag ut med min forskning? (Genomgång vid seminarium 9)

9. Forskningens samhällsnytta

Målet med seminariet är att deltagarna ska förstå hur forskningsresultat kan implementeras. Seminariet ska ge deltagarna ett helikopterperspektiv på forskningens roll i samhället och ska omfatta bl.a. följande moment:

- Behovsanalys av forskningens relevans och effekt.
- Från kunskap till innovation – hur omsätts forskningsresultat till nytta för samhälle och företag.

- Kunskapsöverföring mellan sektorer i samhället.
- Hur ser deltagarna strategier ut för att samhället ska få största möjliga nytta av deras forskningsinsatser?
- IPR och innovationsarbete

Genomförande:

- Använd deltagarnas egna case alternativt relevanta case från forskningsmiljöer för att exemplifiera och diskutera.

Hemuppgift

- b) "Possible selves" – reflektionsövning: Din roll i arbetslivet och privat om 5 år. (Genomgång av uppgiften vid seminarium 9)

10. Avslutning

Målet med seminariet är att deltagarna ska ges tillfälle att reflektera kring:

- Den egna forskningens roll i samhället
- Den egna rollen och strategin i forskarsamhället
- Det egna framtida ledarskapet
- Den egna framtida forsknings- och nyttiggörandestrategin
- Avslutning av programmet.

Genomförande: Sista dagen ska var och en under en halvtimme presentera för gruppen. Presentationerna ska dokumenteras.